

Enda kvinnan i kommittén för framtagandet av Japans nya konstitution efter 2:a Världskriget - Beate Sirota Gordon (1923-2012)

Fotokälla: <https://www.dissentmagazine.org/>

Den japanska konstitutionen godkändes av parlamentet den 3 november 1946 och trädde i kraft året därpå. Den mest kända och omdiskuterade paragrafen är förstås artikel 9 som bland annat säger att Japan för alltid skall avsäga sig rätten att använda krig och våld som sätt att lösa internationella konflikter ("...the Japanese people forever renounce war as a sovereign right of the nation and the threat or use of force as a means of settling international disputes.").

Det brukar heta att det var den allierade ockupationsmyndigheten, det vill säga i praktiken den amerikanska, som dikterade konstitutionen och att japanska företrädare inte hade några möjligheter att påverka texten.

I det stora hela är det korrekt, men texten var klar först efter det att två japanska försök hade gjorts att skriva om Meiji-konstitutionen, som var grunden för det japanska statskick som rådde sedan konstitutionen antogs den 11 februari 1889.

Förslagstexterna låg alldeles för nära Meiji-konstitutionen, ansåg General Douglas MacArthur, som var Supreme Commander for the Allied Powers (SCAP). Han tillsatte därför en kommitté inom sin egen ockupationsmyndighet, som fick nio dagar (!) på sig att författa en helt ny text. Deadline sattes till den 12 februari 1946.

Därefter skulle den japanska regeringen och det japanska parlamentet få möjlighet att ta ställning till formuleringarna. Det kom också en hel del motförslag och slutresultatet blev något av en kompromiss, även om huvuddragen överlevde.

Kommitténs arbete hemligstämplades och det tog flera decennier innan det blev känt att en ung kvinna, endast 22 år, deltog i arbetet. Hon hette Beate Sirota Gordon och var dotter till Augustine och Leo Sirota, den senare en känd konsertpianist. Föräldrarna lämnade Europa (Ukraina) när judeförföljelserna tilltog och bosatte sig i Japan. Beate växte upp i Japan och blev helt flytande i japanska.

Hennes uppgift i kommittén blev bland annat att ansvara för formuleringarna till den viktiga paragrafen 24, som gav kvinnorna i Japan rättigheter som över huvud taget inte hade funnits i den tidigare konstitutionen. Hennes insatser ledde till att artikel 24 i den japanska konstitutionen ser ut som den gör.

Den lyder:

"Marriage shall be based only on the mutual consent of both sexes and it shall be maintained through mutual cooperation with the equal rights of husband and wife as a basis. With regard to choice of spouse, property rights, inheritance, choice of domicile, divorce and other matters pertaining to marriage and the family, laws shall be enacted from the standpoint of individual dignity and the essential equality of the sexes."

Beate var den enda kvinnan i kommittén och hennes olika textförslag ansågs till en början vara alltför radikala, men hon lyckades ändå få ett avgörande inflytande på arbetet. När hemligstämpeln på kommitténs arbete långt senare togs bort kunde hon också få det allmänna erkännande hon förtjänade. Tack vare hennes kunskaper i japanska fick hon även uppdraget att tolka de förhandlingar som skedde mellan SCAP och den japanska regeringen.

Erfarenheterna finns beskrivna i självbiografin *The Only Woman in the Room*, som publicerades 2014. En annan bok, *Last Boat to Yokohama*, sammanställd av Nassrine Azimi och Michel Wasserman, publicerades 2015 och är en fascinerande skildring av Beate Sirota Gordons liv och verksamhet. Som chef för både Japan Society och Asia Society gjorde hon betydande insatser för kulturutbytet mellan USA och Asien.